

TAAKMODULE JEUGD

INTRODUCTIE

Wat een mooie taak om als oudste (toe)zicht te houden op het jeugdwerk in de gemeente. Afhankelijk van de grootte van het jeugdwerk heb je te maken met een of meerdere jeugdgroep leiders of zelfs een betaalde jeugdwerker en/of een coördinator jeugdwerk.

Leer als eerste oog te hebben voor de leiders: als het met hen goed gaat, gaat het meestal ook met de kwaliteit van het jeugdwerk goed of komen ze open met vragen als het niet zo goed gaat.

De tiener/jongerenleeftijd is voor iedereen een enorm vormende fase. Wat je als kind hebt meegekregen van thuis, school en kerk, wordt verwerkt tot eigen keuzes. Soms door er eerst afstand van te nemen – in ieder geval aan de buitenkant. Soms door heftige discussies, waarbij de vragen ook de vragen kunnen zijn die vrienden aan henzelf stellen; ze zijn dan benieuwd hoe ze er mee om zouden kunnen gaan.

Wat is die doorgroei van kind naar jongvolwassene een enorme klus en uitdaging, terwijl tegelijkertijd ook je lichaam, denkvermogen en gevoel tot ontplooiing komt. Ga er maar aan staan. Inspirerende en radicale voorbeelden, open harten en ruimte & richting zijn belangrijke ingrediënten.

De verhalen in de Bijbel over Mozes, David, Maria en Timotheüs zijn mooie spiegels; en Jezus' leven is stevig, radicaal, vervullend, eerlijk. Zijn liefde die niet van ons uiterlijk en prestaties afhangt is van hemels; Zijn sterven voor zaken waarvoor wij ons schamen of schuldig voelen diep bevrijdend

Fijn dat jij als oudste deze taakmodule doorneemt. We hopen dat het jou en het jeugdwerk/de gemeente opbouwt.

Inhoud

INTRODUCTIE.....	1
HOOFDSTUK 1: JONGEREN BETREKKEN BIJ DE GEMEENTE	2
HOOFDSTUK 2: METHODIEK EN PROGRAMMA'S.....	13

HOOFDSTUK 1: JONGEREN BETREKKEN BIJ DE GEMEENTE

Leerdoel

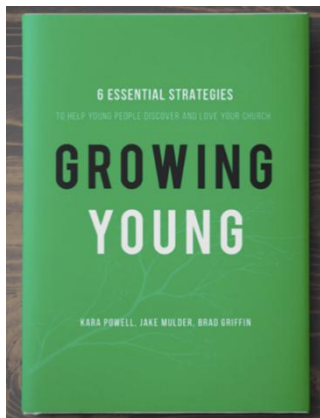
- hoe kun je jongeren bij het gemeentelven betrekken (en wat helpt niet!)
- de zes strategieën uit het onderzoek Growing Young

In de basismodule heb je kunnen lezen over de plek van jongeren in de gemeente. Daar kwam Mickey Mouse voorbij als spiegel voor wat de plek van jongeren is in jouw gemeente. Zijn het aparte oortjes aan het grote hoofd van de zondagssamenkomst of nemen jongeren actief deel in de zondagsdiensten?

Deze module gaat de volgende stap verkennen. Hoe betrekken we jongeren bij het totaal van het gemeentelven. Dit heeft te maken met hoe je naar jongeren kijkt als onderdeel van de gemeente. Bereid je hen voor op een actieve rol in de gemeente voor straks als ze volwassen zijn of kijk je nu al waar jongeren actief betrokken in kunnen worden.

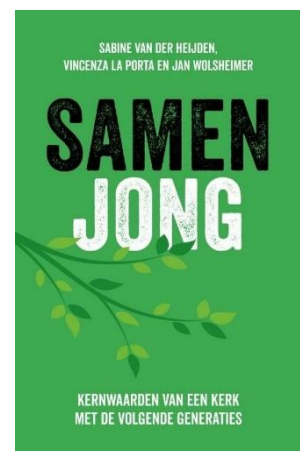
Daarbij hebben we ook gesproken over intergeneratief gemeente-zijn. Een benadering die gericht is op alle generaties in de gemeente actief met elkaar te verbinden vanuit visie, organisatie en activiteiten of programma's.

In deze module zullen we de laatste onderzoeken en inzichten bespreken die hierbij aansluiten. Growing Young is een grootschalig onderzoek in Noord-Amerika van het Fuller Youth Institute (o.a.), bij diverse gemeenten in diverse denominaties in de gemeenten waar:

1. Jongeren tussen 15 en 29 jaar betrokken zijn (de cruciale leeftijd voor afhaken).
2. Gemeenten die geestelijk, emotioneel en missionair groeien, soms ook in aantal.

Datgene wat zei met hun onderzoek hebben ontdekt houdt ook professionele jeugdwerkers in Nederland al enkele jaren bezig. Er is veel herkenning en Missie Nederland heeft al diverse trajecten uitgezet. Het onderzoek is intussen vertaald in het Nederlands en aangepast naar de Nederlandse context in het boek Samen Jong. Zie ook de informatie op bladzijde 12.

Growing Young heeft twee belangrijk dingen ontdekt:

1. Wat **niet** behulpzaam is om jongeren te betrekken bij het gemeentelven.
2. Wat **wel** behulpzaam is om jongeren te betrekken bij het gemeentelven.

Wat is er **niet** behulpzaam?

- Een zekere grootte van de gemeente (a precise size)
- Een trendy locatie of omgeving (a trendy location or region)
- Een bepaalde leeftijd van de gemeente (a certain age)
- Een populaire denominatie (a populair denomination)
- Een bepaalde cool-factor (an off-the-charts cool quotient)
- Een groot modern gebouw (a big modern building)
- Veel geld (a big budget)
- Een eigentijdse worshipdienst (a contemporary worship service)
- Een afgezwakt en populair evangelie (a watered-down teaching style)
- Een hoog vermaak-gehalte (a hyper entertaining ministry program)

Al deze factoren zijn volgens het onderzoek niet in verband te brengen met gemeenten waarin jongeren betrokken zijn en die geestelijk, emotioneel en missionair groeien. Dat is

goed om te weten zodat je als gemeente niet veel tijd en geld hoeft te investeren in dingen die niet werken.

Bezinning:

Denk eens na over het jeugdwerk in jullie gemeente aan de hand van de volgende vragen (en noteer voor jezelf de antwoorden):

- 1. Welke mooie momenten waren er de afgelopen jaren in de gemeente als het gaat om de betrokkenheid van jongeren? Wat was het mooie erin? Hoe kun je dat vermenigvuldigen en verdiepen?*
- 2. Wat zijn nu accenten in de gemeente om jongeren te betrekken? Hoe wordt het aangepakt: vooral met of vooral voor de jongeren? Is het vooral goed voor de gemeente of ook goed voor de jongeren? Hoe investeert de gemeente in die betrokkenheid? Wat is het gedroomde effect?*

Maar wat werkt dan **wél** volgens het onderzoek?

Uit het grote onderzoek zijn er zes factoren uit gefilterd die ze hebben omgezet in strategieën en uitgebracht in het boek 'Growing Young, Six essential strategies to... Een beetje Amerikaans, maar wel behulpzaam vonden wij. We houden ons aan de volgorde van het onderzoek.

Strategie 1: Geef leiderschap door aan jongeren!

In de gemeenten waar jongeren betrokken waren en de gemeente geestelijk, emotioneel en missionair groeit, zien de onderzoekers leiders die niet zelf alles willen doen en alles naar zich toe halen, maar leiders die jongeren heel snel betrekken in verantwoordelijkheden en leiderschap. Zo kregen jongeren het gevoel dat men op hen zat te wachten en dat ze belangrijk waren voor de gemeente. Studenten die in andere steden gingen studeren kwamen zelfs terug omdat ze verantwoordelijk waren voor taken of het motiveren en aansturen van andere werkers in de gemeente.

De Engelse term die hiervoor gebruikt wordt is 'keychain leadership'. De sleutels overdragen van iets waardevols aan de volgende generatie. Dus niet jongeren wat taakjes in de gemeente laten doen, maar ze echt belangrijk maken door verantwoordelijkheden te geven, mee te laten beslissen en het leiderschap al vroeg over te dragen. Dat vraagt om goede begeleiding en coaching. Eerst een voorbeeld zijn, dan ze laten meehelpen, vervolgens hen het laten doen en jij helpt mee en tot slot hen het laten doen en jij kijkt toe.

Concrete tips zijn:

- Nodig jongeren regelmatig uit in (inspirerende) gemeente vergaderingen
- Nodig jongeren uit om deel te nemen in overleggroepjes of commissies
- Geef jongeren ook belangrijke verantwoordelijkheden
- Kies bewust een jongere uit die je hiervoor geschikt vindt en houd contact.
- Wees eerlijk en echt over hoe jij leiderschap ervaart. Benoem ook de moeilijke kanten.
- Praat eerlijk over je geloof en - nog beter - laat het zien in de praktijk.
- Wacht niet te lang met het overdragen van leiderschap.

Strategie 2: Leef je in in het leven van de jongeren en waardeer ze!

In de gemeenten waar de onderzoekers kwamen merkten ze een positief verband tussen de geestelijke groei en betrokkenheid van jongeren en de manier waarop er door volwassenen naar jongeren werd gekeken.

Daar was oprechte interesse, begrip en waardering. Geen oordeel over hun uiterlijk of gedrag, maar begrip voor wat er allemaal op jongeren af komt in deze tijd.

Er was in die gemeente aandacht voor de belangrijke vragen die jongeren bezighouden:

- Wie ben ik? > met de focus op 'ik'.
- Bij wie hoor ik? > Met de focus op 'wij'.
- Welk verschil kan ik maken? Met de focus op talenten en bestemming in 'de wereld'.

In de gemeente kunnen we ook vaak veel tijd kwijt zijn met van alles en nog wat, maar deze wezenlijke vragen laten liggen. Paulus roept in de brief aan de Galaten op om elkaar geen slavenjuk op te leggen door allerlei uiterlijkheden van elkaar te verwachten of ons bezig te houden met allerlei bijzaken. Jongeren voelen dit haarfijn aan en zoeken antwoorden op de bovengenoemde vragen. Vragen die in de Bijbel veelvuldig aanbod komen. Wie ben ik voor God en hoe verhoud ik mij tot de grote wereldwijde geloofsfamilie. En wat mag ik betekenen in Gods koninkrijk. Waar liggen mijn gaven, talenten en mijn roeping. Als we elkaar en jongeren helpen in deze ontdekkingstocht mogen we samen opgroeien in geloof.

Enkele andere tips uit het boek zijn:

- Reageer op jongeren met liefde, genade en missie!
- Denk terug aan je eigen levensreis!
- Maak geen gebruik van stereotyperingen, maar verwonder je!
- Als je iets nieuws ziet wat je verbazing oproept, wees niet afwijzend maar vraag waarom?

- Onthoud de naam van een jongere, misschien wel twee of drie jongeren!
- Kies een jongere waarmee je regelmatig mee (af)spreekt hebt en iets dieper contact hebt!
- Kies enkele jongeren waar je regelmatig mee om de tafel zit om te luisteren en te leren!
- Heb oog voor alleenstaande jongvolwassenen!
- Moedig het huwelijk aan!

Strategie 3: Neem de boodschap van Jezus serieus!

In de gemeenten waar jongeren betrokken zijn en waar gemeenten geestelijk, emotioneel en missionair groeien kwam er nog een verband boven drijven. Deze gemeenten namen de boodschap van Jezus heel serieus en beantwoorden dit met hun persoonlijk leven door te doen waartoe

Jezus hen oproept. Een hip evangelie of een populaire boodschap is niet nodig. Het was het robuuste evangelie wat eerlijk en oprecht naar voren kwam en soms ook flink kon schuren. Natuurlijk was dit niet altijd eenvoudig, maar door er eerlijk over in gesprek te zijn en te kijken wat dit kon betekenen voor de dagelijkse handel en wandel werd het een gezamenlijk avontuur van leren, fouten maken, soms vallen en weer opstaan. Dat wat de Bijbel discipelschap noemt.

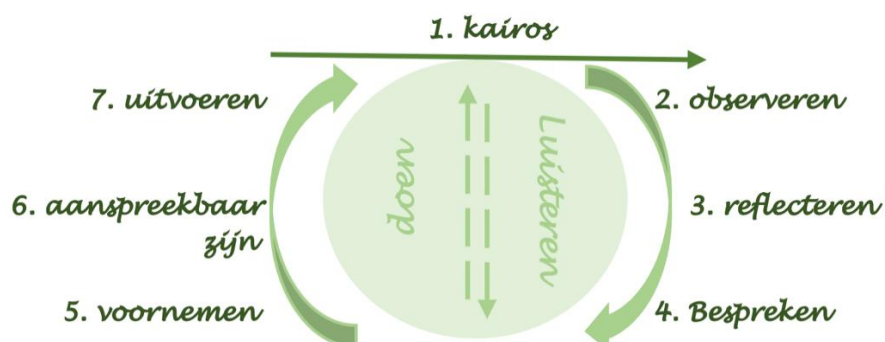
In de uitwerking van dit inzicht kwam men tot drie aandachtspunten of shifts.

Shift 1: Minder spreken over abstracte geloofsartikelen en meer spreken over Jezus!

Shift 2: Minder vast zitten aan formules en meer gericht op het bevrijdend verhaal van God!

Shift 3: Minder gericht op de hemel en meer gericht op het leven hier en nu!

Met elkaar verdiepen, lezen, bidden en zoeken werd altijd weer afgerond met de vraag: wat gaan we hier nu mee doen? Bij LEF-Navigators leerden we over de leercirkel die ons hierbij kan helpen.

- Help nieuwkomers om zich snel te verbinden aan de gemeente!
- Ontwikkel intergeneratieve bijeenkomsten!
- Verander de kerkzaal in een familieruimte!
- Maak tijd voor warm gebed!
- Investeer in toekomstig studenten voordat ze uit studeren gaan.
- Investeer in het budget om warmte te faciliteren. Samen eten bijvoorbeeld.
- Houdt er rekening mee dat warmte nooit snel is en meestal traag, heel traag!
- Stel het 5:1 principe in: één volwassene voor elke 5 kinderen/jongeren
- Investeer ook in kleinere groepen waarin dit familiegevoel kan groeien!

Strategie 5: Geef prioriteit aan jongeren & gezinnen op elke plek in de gemeente!

Als één van de belangrijkste kenmerken van de zes zagen de onderzoekers dat er belangrijke keuzen werden gemaakt in de gemeente. Iedereen is belangrijk in de gemeente, maar wanneer er voor jongeren en gezinnen werd gekozen werden niet alleen jongeren en gezinnen hier blij van, ook de ouderen bloeiden op van het jonge leven in de gemeente. Om die reden kozen deze gemeenten er bewust voor om jongeren en gezinnen ook echt de prioriteit te geven in alles en op elke plek. Dat werd praktisch gemaakt door de vragen: hoe kunnen we jongeren hierbij betrekken? En... Hoe kunnen we gezinnen hierin ondersteunen?

Jongeren hebben hun plek in de jeugdgroepen, maar ook de zondagsdiensten zijn voor hen belangrijk. Daar zien ze hun ouders die de belangrijkste personen zijn in hun leven. In de tienertijd kan dit wat onder spanning komen te staan, maar dan zijn er in een gemeente altijd weer andere mensen die een voorbeeld kunnen zijn. En andersom kunnen jongeren veel van God laten zien door wie ze zijn. In Markus 9:35 plaatst Jezus een kind in het midden en stelt deze gelijk aan zichzelf: 'Wie dit kind ontvangt, ontvangt mij!' Dit was niet gebruikelijk in de cultuur van die tijd. Hoe zit dat bij ons? En hoe zou je dit kunnen stimuleren?

Enkele tips die het boek worden genoemd zijn:

- Ga bij elke activiteit na hoe hoog de prioriteit/toegankelijkheid is van jongeren?
- Gebruikt groen-oranje-rood voor de mate van toegankelijkheid en verbeter wat kan.
- Stel overal en altijd de vraag: Hoe kunnen jongeren hierbij worden betrokken?
- Stel iemand aan die voor stabiliteit en continuïteit zorg in het kinder/jeugdwerk!
- Benoem ook de gebrokenheid en de pijn bij jongeren en gezinnen!
- Zoek naar mogelijkheden om ouders tegemoet te komen en te ondersteunen!
- Nodig ouders uit om betrokken te zijn in de samenwerking of met gebed!

- Behandel thema's in preken of themabijeenkomsten die ouders belangrijk vinden!
- Schaf jeugdendiensten af en betrek jongeren in elke dienst!
 - Maak gebruik van techniek en media, maar raak er niet door geobsedeerd!
 - Ontmoet jongeren (24-29) ook regelmatig op plekken waar zij graag komen!
 - Bedank ouderen die een stapje opzij of naar achteren doen in het belang van jongeren!

In Nederland zijn er diverse organisaties die ouders willen ondersteunen bij hun taak in de opvoeding. Zo is er een 'Parenting Course' en heeft 'Raise Up' materiaal om kringen van ouders op te zetten om in gesprek te komen over opvoedingsthema's met diverse oefeningen erbij.

Strategie 6. Wees de goede burenen in je omgeving!

Toen de onderzoekers in gesprek waren met Mary – een jonge vrouw van rond de twintig - hoorden ze van haar dat ze weinig had met de gemeente en geloof, maar dat ze op zoek was naar een positieve invulling van haar vrije tijd. Ze had al vrijwilligerswerk gedaan in haar vorige woonplaats en zocht ook hier een organisatie die goed werk deed voor mensen. Zo raakte ze betrokken bij een project als de voedselbank en ontdekte dat dit werd ondersteund vanuit de gemeente die gericht was op verbetering in de wijk. Zo bezocht ze de gemeente en raakte betrokken bij diverse groepen in de gemeente, waardoor het geloof en Jezus voor haar realiteit werden. Op de vraag waarom ze bij de gemeente kwam en bleef, antwoordde ze: vanwege de betrokkenheid bij de buurt.

Een goede buur zijn sluit goed aan bij de derde vraag van jongeren: 'Hoe kan ik het verschil maken in de wereld?' Een gemeente die sterk naar binnen gericht is daagt jongeren weinig uit om het verschil te maken in de wereld. Een gemeente die ook actief is in de wijk of projecten in de buurt ondersteunt geeft jongeren de gelegenheid om iets te doen met hun idealen en hun roeping. Dat zien we ook bij Jezus. Zijn liefde werd praktisch door betrokkenheid bij de samenleving en zijn inzet om anderen hoop te geven. Dat gaf andere mensen hoop en interesse om aan te haken en hem te volgen. Zijn verhaal en praktijk van het komende Godsrijk was iets waar ze graag bij wilden zijn.

Zo willen jongeren graag bij een gemeente horen die het verschil wil maken in de samenleving en waar zij ook in kunnen groeien.

Hoe ziet een goede buur er ongeveer uit?

- Gastvrije burenen, geven positieve aandacht en waardering aan wat goed is.
- Betrokken burenen maken de wereld beter.

- Geduldige buren waarderen de reis evenveel als de bestemming.
- Moedige buren omarmen de etnische diversiteit.
- Oprechte buren verbinden zich met mensen uit alle lagen van de bevolking.
- Wijze buren helpen jonge mensen om hun bestemming te ontdekken.
- Goede buren vermijden de gezamenlijke valkuilen zoals perfectionisme, kopiëergedrag, competitiestrijd, veroordeling en kritiek.

Hoe kan een gemeente mensen inspireren een goede buur te zijn?

- Ken je buurt en je omgeving! Doe onderzoek en leg contact!

- Ga gevarieerde contacten aan in je buurt!

- Luister goed en grondig naar je omgeving en de (sub)culturen om je heen!

- Verdiep je in een theologie van de cultuur met de vraag: 'Wat kan God betekenen voor mijn omgeving?'

- Benader moeilijke onderwerpen met veel genade!

- Begin in je plaats of buurt en wees een onderzoekende leergierige gemeente!

- Laat missie en rechtvaardigheid hand in hand gaan!

- Werk samen met organisaties en andere gemeenten!

- Start een groep die bezig gaat met roeping en missie!

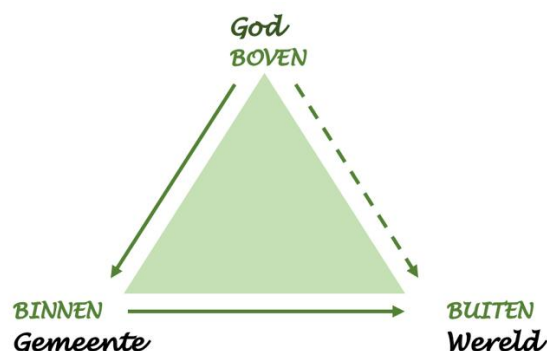
- Deel verhalen over roeping en missie in bijeenkomsten met jongeren!

- Stimuleer stages of tussenjaren bij missionaire organisaties!

- Geef jongeren een reden, een waarom vanuit Gods verhaal van verlossing!

Een behulpzame vorm die wij bij LEF-Navigators hebben geleerd in dit verband was de driehoek boven-binnen-buiten.

In de module over missionair gemeente zijn lees je meer over hoe wij kunnen aansluiten bij Gods missie in deze wereld. De driehoek is behulpzaam om als gemeente een goede balans te vinden als het gaat om ontvangen van God en groeien in discipelschap om deel te nemen

aan Gods missie in deze wereld. Als er één van de drie nauwelijks wordt ingevuld, stopt een gemeente met de geestelijke groei. God roept ons om van Hem te ontvangen, te groeien en actief te worden in Zijn Koninkrijk. Het is voor alle generaties uiteindelijk bemoedigend om God aan het werk te zien in deze wereld waar we ook ons steentje aan mogen bijdragen.

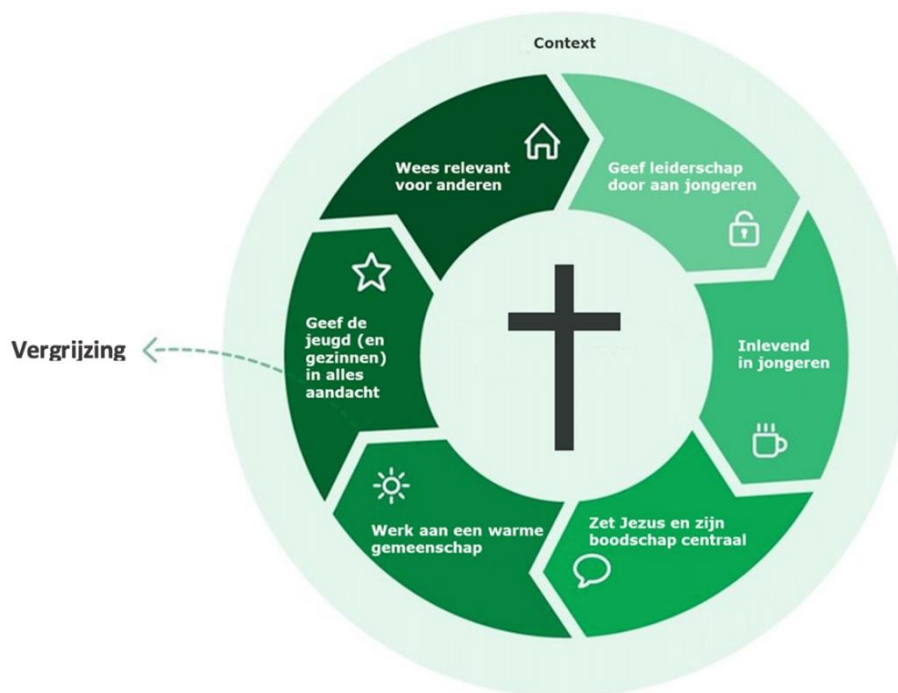
Aan de slag

Hoe kun je als oudste nu een rol spelen in dit proces waarin jong en oud samen mogen optrekken in Gods koninkrijk? Allereerst door het gesprek aan te gaan over deze zes strategieën. Waar zie je positieve ontwikkelingen en hoe kun je als gemeente hierin een volgende stap doen.

In het boek van Growing Young is er een cirkel met alle strategieën waar omheen ook een cirkel is van de context van jouw gemeente.

GKV-collega Anko van Aussoren heeft deze cirkel voor ons in het Nederlands vertaald.

De zes strategieën staan in verband met elkaar en versterken elkaar. Als je de één voedt dan komt de ander ook in beeld. Growing Young doe je als gemeente door deze strategieën uit te werken en het wiel blijft steken als je er één tussenuit haalt. Met name het prioriteit geven aan jongeren en gezinnen maakt het verschil of een gemeente op weg is naar 'Growing Young' of op weg naar 'Growing old'. Daar wordt een belangrijke keuze gemaakt die vanuit de ondersteuning van gezinnen en de aandacht voor kinderen en jongeren het verschil gaat maken.

Tips:

- Zet Growing Young op de agenda van de gemeenteraad!
- Ga in gesprek over wat er goed gaat en waar de gemeente nog in kan groeien!
- Roep een werkgroep in het leven van enthousiaste mensen met jongeren!
- Geef hen een duidelijke opdracht: Op welke gebieden kunnen we 'Growing Young' toepassen in de gemeente?
- Neem de aanbevelingen serieus en maak het praktisch uitvoerbaar!
- Evalueer en stel het eventueel bij!

Samen Jong

In de Nederlandse vertaling van Growing Young, het boek Samen Jong, worden de zes strategieën kernwaarden genoemd. Samen Jong gaat uit van de volgende kernwaarden:

1. de boodschap van Jezus serieus nemen
2. Prioriteit geven aan volgende generaties
3. Hart hebben voor jongeren
4. Een warme gemeenschap zijn voor jong en oud
5. Verantwoordelijkheid steeds weer doorgeven
6. Beste burens zijn voor wijk en wereld

Zie ook meer toelichting hierover op de website van Missie Nederland:

<https://www.missionederland.nl/nl/samenjong>

In maart 2026 is ook, naar aanleiding van ervaringen en verder onderzoek, het vervolg op Samen Jong uitgekomen, het Samen Jong Praktijkboek, met concrete tips vanuit de praktijk hoe Samen Jong te implementeren als cultuur in je gemeente.

Voor vragen of meer tips kun je contact opnemen met onze jeugdwerk specialist Ronald van den Oever, ronald.vandenoever@unie-abc.nl.

HOOFDSTUK 2: METHODIEK EN PROGRAMMA'S

Leerdoelen:

- Wat is de meerwaarde van methodieken
- Hoe kies je de juiste methodiek
- Welke soorten methoden zijn er

Waarom een methodiek voor het jeugdwerk?

Casus:

Bij een gesprek over methodiek en programma's in de gemeente, stelt één van de jeugdleiders de vraag: Waarom is het nu nodig om met een methodiek te werken? We hebben veel deskundige jeugdleiders en kunnen toch zelf de avonden voorbereiden. Dan kunnen we ook beter afstemmen op onze jongeren.

Soms leven er in de gemeente bezwaren tegen het werken met methodiek en programma's.

- Is het theologisch wel in de lijn van mijn inzicht en/of van de visie van de gemeente?
- Past het wel bij onze kinderen/jongeren?
- Past het wel bij mijn spontane manier van omgaan met onze kinderen/jongeren?
- Kost het mij niet te veel aan tijd en inspanning om mij hierin te verdiepen?

Dit kan een kinderwerker of jeugdleider ertoe brengen om zelf het thema en de uitwerking op te pakken.

Vraag: Herken je deze bezwaren? Kun je nog andere bezwaren bedenken?

De beginvraag: Wat is methodiek en wat zijn programma's?

Een methodiek is een set samenhangende methoden of een overkoepelende werkmethode die verschillende sub methoden bevat. Een methode is een vast, weldoordachte manier van handelen om een bepaald doel te bereiken. Een zeer eenvoudige methode voor het kinderwerk kan zijn een verhaalvertelling en een verwerking in de vorm van een tekening of werkje. Een uitgebreid voorbeeld is de methodiek van de HGJB die vele sub methoden en programma's kent voor diverse doelgroepen en gevarieerde thema's.

Een methode kan dus verschillende programma's bevatten over diverse onderwerpen. Methoden of programma's kunnen ook los te verkrijgen zijn. Denk aan speciale programma's voor Kerst of Pasen. Dit alles kunnen manieren zijn die het kinderwerk en het jeugdwerk in de gemeente kunnen ondersteunen.

In vergelijking met het Kinderwerk is voor het jeugdwerk het gebruik van methodiek en programma's minder algemeen. Over het algemeen zijn de jeugdleiders in gemeenten er goed in om zelf een studie voor te bereiden of een verwerking of spel voor de ontspanning. Soms zoeken ze daarbij geschikte filmpjes of artikeltjes. We zijn als gemeenten vaak enorm gezegend met zoveel toewijding en creativiteit.

In de volgende tekst zal ik kinderwerkers en jeugdleiders aanduiden met 'werkers'. Dat maakt het eenvoudiger. En ook gebruik ik gemeente waar je ook kerk zou kunnen lezen.

Experiment:

Maak een afspraak met een werker om eens langs te gaan tijdens een clubmoment. Toon belangstelling en wees gul met waardering. Vraag ze eens hoe ze dit alles voorbereiden, wat het hen kost (tijd, inspanning). Hoe ziet hun relatie met de kinderen/jongeren eruit en wat is hun verlangen voor de kinderen/jongeren, wat willen ze bereiken? Op welke manier zetten ze zich daarvoor in?

Wat is het voordeel van werken met methodiek en aanvullende programma's?

De vragen die hierboven worden gesteld zijn heel begrijpelijk omdat ze wijzen op waarden die heel belangrijk zijn in het proces van de gemeente. Zo wil je graag dicht bij de Bijbel blijven en vanuit een eenheid met elkaar aan de slag gaan. Je vindt kinderen en jongeren belangrijker dan de programma's. En de werkers hebben veel wijsheid, kennis en creativiteit die ze kunnen inzetten. Als het werken met methodiek meer inspanning kost dan het resultaten geeft, slaat de balans niet uit in het voordeel.

Toch blijft een bestaande methodiek aan te bevelen omdat deze bezwaren kunnen verdwijnen als je alles in het juiste perspectief zet en de juiste balans vindt door:

- Vanuit visie de methodiek kiezen en waar nodig aan te vullen of aan te passen.
- De relatie altijd voorop te laten staan en de methode ondersteunend.
- Bij de thema's/programma's altijd ook ruimte te geven voor eigen input van de werker.
- De inspanning en verdieping gezamenlijk te doen als investering voor teambuilding.

De inspanning en verdieping in een gezamenlijke werkwijze geeft een gezamenlijke taal en manier van doen waarmee je ook meer als team kunt werken en het ook makkelijk kan

overdragen aan spontane invallers en toekomstige werkers. Het kan dus bijdragen aan meer eenheid omdat je gezamenlijk aan hetzelfde werkt. Hierbij is het aandachtspunt om ook ruimte te geven aan de eigenheid van de werkers zelf. De gemeente is immers altijd een rijk gevarieerde eenheid.

Een inhoudelijk voordeel is de leerlijn waardoor je overzicht hebt over alle thema's die voorbijkomen, zodat je:

- Overzicht hebt van alle thema's
- Herhalingen kan voorkomen
- Kunt kiezen voor thema's die je echt belangrijk vindt
- Kunt aanvullen van thema's die je mist.

Sommige methodieken geven ook helpende adviezen over hoe je een verhaal of een studie kunt houden of richtlijnen voor een goed gesprek.

Voor de werkers die behoefte hebben aan vrijheid, kun je bij het afgesproken thema ook ruimte geven om zelf teksten, verhalen en voorbeelden uit te zoeken en ook in de presentatie, het gesprek (vragen/stellingen) of het spel een eigen verwerking te bedenken. Je kunt zelfs afspreken om een keer af te wijken met een ander thema wat op dat moment urgentie heeft.

Als de gemeente een plek wil zijn van leren en vorming (discipelschap) kan het motiverend zijn om ook methodieken en werkwijzen in deze context te plaatsen. Methodiek en werkwijzen zijn dan geen uniformen die gaan knellen, maar interessante bronnen van kennis en inspiratie waar je als werker veel van kunt leren.

Naast de inhoudelijke kennis die kan worden opgedaan, is er veel mogelijk aan (gezamenlijke) reflectie op je eigen houding en manier van doen. Dit kan voor sommige werkers heel spannend zijn, dus goed om dit in een veilige, waarderende sfeer te doen, waarbij je gebruik kunt maken van ontspanning en humor.

Een belangrijk inzicht hierbij is dat kinderen en jongeren het meeste leren van de voorbeelden die ze meemaken op hun club en in de bijeenkomsten en niet van het overdragen van kennis alleen. Hierdoor worden de werkers en de vorming van de werkers als team nog belangrijker voor de vorming van onze kinderen en jongeren.

Goed om als gemeente speciaal budget te reserveren voor methodiek en ondersteuning. Het is een blijk van waardering van de gemeente voor de werkers. De werkers kunnen hierin

aandacht en steun ervaren. De methodieken zijn meestal hun geld meer dan waard. Het kost vaak meer aan investering van de makers dan wat het hen aan geld oplevert.

Hoe kies je voor de juiste methodiek?

De jeugdleiders geven aan dat de voorbereiding van het clubwerk veel voorbereiding vraagt. De concrete vraag wordt gesteld: 'kunnen we ondersteuning krijgen met een methode of programma's?

Vraag: Op welke manier maak je de keuze voor een methode en programma's?

- Je kiest als raadslid voor kinderen en jeugd zelf welke methode je geschikt vindt.
- Je vraagt het aan de predikant of de werkgroep onderwijs.
- Je vraagt een groep deskundige werkers om met een onderbouwd voorstel te komen.
- Anders...

Vaak worden belangrijke besluiten in de gemeente genomen vanuit kennis en in goed overleg. Soms wordt er even overlegd met de voorganger of met een deskundig persoon in de gemeente om tot een goede keuze te komen. Soms wordt ook het hele team van kinderwerkers en jeugdwerkers erbij betrokken en wordt het uiteindelijk in stemming gebracht. Met goed overleg en het raadplegen van deskundigheid is zeer verstandig. Om een keuze wat breder te verankeren in de gemeente kan het helpen om een gezamenlijke visie te formuleren als gemeente over wat je belangrijk vindt en waarvoor je als gemeente wil gaan. Een visie wordt zo niet iets wat op papier komt en in de onderste la verdwijnt, maar wat in hoofden en harten land en wordt geleefd. Dit geeft een gezamenlijke richting op lange termijn.

Bezinning:

1. *Wat is de visie van je gemeente?*
2. *Heb je ook een persoonlijke visie wat je belangrijk vindt voor de gemeente en de kinderen en jongeren in de gemeente?*
3. *Sluit je visie aan bij de visie van de gemeente? Met wie kan je dit bespreken en helder krijgen?*
4. *Op welke manier geeft de visie van de gemeente of je persoonlijke visie richting in jouw leven?*

Alles begint met een visie

Een belangrijk principe in het kinder- en jeugdwerk is werken vanuit visie. Dat klinkt misschien wat bedrijfsmatig, maar dit vinden we ook terug in de Bijbel. Een visie is niets meer of minder dan iets wat je de goede keuzes laat maken en wat je doen en laten richting geeft.

Maar daar hebben we toch de Bijbel voor?

Ja dat klopt, maar meestal kiezen we als gemeente bepaalde nadrukken of gebruiken we bepaalde interpretaties die we belangrijk vinden. Er kan verschillend worden gedacht wat we van Israël of Gods koninkrijk denken en dus ook wat we belangrijk vinden om onze aan onze jongeren te leren. Dat verschil is er tussen sommige gemeenten, maar kan ook spelen tussen gemeenteleden onderling. Het proces van een visie nodigt ons uit om in gesprek te gaan over wat we prioriteit willen geven en gezamenlijke afspraken kunnen helpen om daar met elkaar voor te gaan.

Als Jezus op pad gaat met zijn discipelen, gaan ze niet gelijk aan de slag om een kerk op te zetten. Hiervoor moest Jezus eerst nog iets belangrijks doen. Wij als protestanten leggen dan vaak de nadruk op het werk van Jezus aan het kruis en zijn opstanding. Dat was natuurlijk ook een belangrijke voorwaarde dat er een kerk kon ontstaan. Jezus is immers de rots waarop de kerk is gebouwd.

Maar Jezus gaf voor die tijd ook belangrijke lessen mee aan de toekomstige kerkleiders. Dit waren lessen over discipelschap en Gods koninkrijk. Na de roeping begon Jezus met een kleine groep discipelen een leertraject van drie jaar.

Dit begon met het voorleven en het uitleggen van Gods visie met deze wereld. Deze visie van het koninkrijk van God werd door Jezus op allerlei manieren aan hen onderwezen. Deze visie neemt ook Paulus over in Handelingen (lees maar na) en het is deze visie die de richting bepaald van alle christenen en de vroege kerk. Ook in de brieven van Paulus herken je de verwijzingen naar de ingrediënten van de algemene christelijke kerk, maar tegelijk ook ingrediënten die specifiek zijn voor een gemeente met eigen kenmerken in een specifieke omgeving.

Het is telkens weer deze boodschap of visie die de richting bepaald van het doen en laten van de kerk als geheel en van gelovige als individu.

'Door gebrek aan visie gaat het volk ten onder, een keur van raadgevers, brengt het tot bloei.'
Spreuken 11:14 (NBV21)

*Wat spreekt jou aan in de visie die Jezus doorgeeft aan zijn discipelen?
Wat zie je hiervan terug in de manier waarop jij met mensen omgaat?*

Visie in de kerk

Ook in de lokale kerk is het goed om te beseffen wat de visie is. Daarin zit meestal de visie van het koninkrijk verweven, maar vaak is er ook een historisch ingrediënt (traditie) en een omgevingsingrediënt. Zo komt in de visie het algemene christelijke tot uitdrukking, maar ook het specifieke waar je als gemeente voor wilt staan en wat je als specifieke roeping in je omgeving ervaart. Zelfs in een gemeente zonder een uitgesproken of papieren visie, speelt dit op de achtergrond mee.

In een gemeente ben je in gesprek over de richting die je samen op wil gaan en maak je met elkaar de keuze om je hiervoor in te zetten. Als je het vastlegt heeft het als voordeel dat je je hierop kunt afstemmen. In de baptistentraditie zijn verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid belangrijke waarden. Een visie kan helpen om je te kunnen verantwoorden bij de keuze die je maakt. En aanspreekbaar te zijn voor anderen. Tot slot is een visie heel behulpzaam om leiderschap te delen en over te dragen.

Visie voor het jeugdwerk

Soms wordt er ook een specifieke visie voor het jeugdwerk gemaakt. Ook daarin zit vaak een algemeen ingrediënt dat te maken heeft met je identiteit als kerk (traditie, theologie), maar ook een specifiek ingrediënt die als jeugd-oudste, raadslid of jeugdwerker met je jeugdleiders en misschien ook wel met de jongeren zelf hebt kunnen verwoorden.

Visie en methodiek

Sommige mensen kiezen een methodiek op grond van hoe het eruit ziet of door wie het is gemaakt. Dat kan natuurlijk altijd als het een betrouwbaar iemand is met kennis van zaken.

Het kiezen in overeenstemming met de visie van de gemeente heeft als voordeel dat je het makkelijk kunt uitleggen naar de gemeente omdat iedereen op de hoogte is van deze visie en deze visie ook ondersteunt.

Zo kun je methodiek kiezen die wat betreft bepaalde thema's misschien theologisch afwijkt van de visie in de gemeente, maar op andere belangrijkere thema's misschien wel dichter bij de visie van de gemeente staat. Goed om hier altijd open over in gesprek te gaan, zonder verborgen agenda's.

Belangrijke thema's in veel van onze gemeenten zijn discipelschap, de doop, de visie op gemeente, de gaven van de heilige Geest en de toekomstverwachting. Maar soms kan een methodiek die afwijkt op het thema doop, voor sommige van onze gemeenten toch heel waardevol zijn omdat het een vrij 'degelijke basis' geeft en aangevuld kan worden vanuit onze werkers in de gemeente. Dit wordt soms gezegd van de methodiek van de HGJB.

Een visie bevat niet alleen inhoudelijke thema's, maar geeft meestal ook woorden aan hoe we onze Heer Jezus laten zien bij wat we doen. Hoe we een voorbeeld willen zijn en hoe we Hem met elkaar willen volgen en zijn koninkrijk willen laten zien. Dit zijn thema's die in de methodiek van LEF-Navigators centraal staan.

Ik zal wat methodieken opnoemen met wat typische kenmerken hierbij. Een beter beeld krijg je, als je een proefpakket besteld, omdat je dan ook de laatste update daarin meekrijgt. Ik noem bewust geen prijzen. Als je vanuit visie kiest is dat het laatste wat telt. Voor actuele prijzen verwijs ik door naar de website.

3. Soorten methodiek

Als je de methodieken gaat verkennen kom je een grote hoeveelheid aan methoden tegen. Sommigen zijn gericht op een kerkelijke gezindte (HGJB > PKN). Anderen zijn gericht op thema's of op groepen (jongens, meiden). Weer anderen methoden hebben een sterke didactische nadruk (Godly Play).

In sommige methodieken wordt er onderscheid gemaakt tussen catechisatie en clubwerk (HGJB). Daarnaast zijn er methodieken die gericht zijn op alle leeftijden (HGJB, Doe Maar) en methodieken die zich richten op specifieke leeftijden (YFC, Promisland etc.). Sommige methoden richten zich op laagdrempeligheid zodat niet-kerkelijke vrienden ook mee kunnen doen (YFC) en weer andere programma's richten zich op speciale thema's en willen alleen aanvullend zijn (Micha, Young & Holy, Arjet Borger etc.)

Wat mag het kosten?

De prijs noem ik bewust als laatste thema. Net als een goede investering in onze kinderen en jongeren, is een goed passende methodiek altijd het geld meer dan waard. De meeste methodieken werken met een abonnement. Dat geeft hen ook de mogelijkheid om continuïteit te bieden bij de ontwikkeling en blijvende te investeren in de kwaliteit van de methodiek. De organisaties maken geen winst, maar stoppen al het geld in het ontwikkelen van hun product. Daar heb je als gemeente ook op de langere termijn veel profijt van.

Overzicht

Methodiek	Kids	Tieners	Extra	Chr. Identiteit	Kenmerk	Hulp
HGJB	X	X	X	Protestants-Orthodox	Degelijk, Totaal	X
Youth for Christ		X	X	Protestants-Missionair	Laagdrempelig	X
Doe Maar	X	X	X	Protestants-Evangelisch	Dichtbij Bijbel & ervaring	X
Er op uit	X		X	Protestants	Idem, veelzijdig/creatief	X
Promiseland	X			Protestants-Evangelisch	Opwekking, Timotheüs	X
Godly Play	X		X	Interkerkelijk	Montessori, creatief	X

Aanvullende programma's/trainingen/netwerk

	Thema's	Identiteit/vorm	Kenmerk
Innov8-Missie NL	Veelzijdig ondersteunend	Protestants	Koepel/netwerk
Jongerenwerkers opl	2 jaar deeltijd	Evangelisch College	Opleiding
Jeugdwerkopl.	10 zaterdagen	Royal Mission	Enthousiast
Micha	Schepping, recht, vrede	Interkerkelijk	Rentmeesterschap
Young & Holy	Actualiteit, tieners, jong volw.	Interkerkelijk	Zeer actueel & aansluitend
Kliederkerk	Veelzijdig, intergenerationeel	PKN - protestant	Kerk zijn met het gezin
Jong Protestant	Veilig Jeugdwerk, thema's	PKN - protestant	Divers en veel gratis
Stronglife	Veelzijdige tienerthema's	Protestants	Via smartphone
Arjet Borger	Seksualiteit, respect, grenzen.	Boeken, Workshops	Eigentijds, relevant
Raise Up	Opvoeding, pastoraat, etc.	Gezinnen en ouders	Creatief, veelzijdig
Parenting Course	Kids 0-10, Opvoeding	Traject van ouders	Ouders zelf met middelen
Parenting Course	Tieners 11-18, Opvoeding	Traject van ouders	Ouders zelf met middelen

Innov8 – Missie NL	Info en nuttige relaties	Meetings, mailing	Professioneel netwerk
Jeugdrends	Jaarlijkse jeugdrends	Publicatie in Januari	Actueel
Cama	Zending	o.a. Jongeren Reizen	Unie-ABC netwerk
Gave	Vluchtelingen	Presentaties, events	Vluchtelingen
Micha	Schepping, recht, vrede	Divers	Alle leeftijden
EO Beam	Denkstof, Jongerendag, etc.	Cross-media	Eigentijds media platform

Opmerking: Adressen via Google te vinden

Enkele methodieken toegelicht

1. HGJB – voor kinderen en tieners

De meest uitgebreide methodiek is de methodiek van de HGJB. Met een groot team van deskundige theologen, onderwijskundigen en pedagogen werken ze al heel wat jaren aan hun methodiek. Dat heeft geresulteerd in een brede benadering voor catechisatie en clubwerk voor elke leeftijd en voor speciale gelegenheden ook.

Door goed te kijken naar andere methodieken (YFC) zijn ze in de loop van de tijd ook heel goed geworden in de creatieve verwerkingsvormen. De methodieken die populair zijn bij kerken uit ons netwerk zijn de dikke mappen voor 12-16 jaar (TIM) en voor 16+ (JIM). Daarin vind je een schat aan programma's waarmee je een avond kunt vullen met Bijbelstudie, gesprek, zang en leuke spellen. Als sterk punt van deze methodiek wordt vaak genoemd: 'degelijke Bijbelstudie' en een doordachte en duidelijke pedagogische en onderwijskundige benadering.

Voor de basisschoolleeftijd wordt in onze kerken minder vaak gebruik gemaakt van deze kinderwerkmethodiek (Clik). Ook de bladen (Clik en Pit) zijn minder in trek.

Daarnaast heeft de HGJB ook een methodiek voor Vakantie Bijbel Werk, Veilig Jeugdwerk en komt er regelmatig iets bij. Door middel van bladen (generator) willen ze ook nog wel eens aanvullende of actuele thema's aansnijden voor jongeren en jeugdleiders. En via WhatsApp kun je je abonneren maandelijks gratis tips.

- Het sterke punt wat bij deze programma's wordt genoemd is vaak de degelijkheid en de diepgang.
- Een aandachtspunt bij deze methodiek is de theologische kleur en de gerichtheid op een kerkelijke gezindte met eigen traditie en zangbundels. Zo kan er verschil in inzicht zijn over doop, belijdenis, verbond, kerkleer (ecclesiologie) of de leer over de toekomstige dingen (eschatologie). Ondanks deze verschillen is er voor veel kerken uit ons netwerk prima mee te werken, maar het vraagt soms wel om een eigen aanvulling of bijstelling.
- Aanvankelijk waren er onder de jeugdleiders wat kritische vragen over de creativiteit van de methodiek, maar daarin heeft de HGJB afgelopen jaren veel verbetering in laten zien.

Deze methodiek werkt met een abonnement waarbij je goede begeleiding krijgt.

Voor meer info, de actuele prijzen en een gratis proefpakket:

<https://www.hgjb.nl/jeugdwerk/>

2. Youth For Christ – voor tieners van 10 tot 16+

De clubprogramma's van YFC zijn gericht op jongeren van 10 jaar tot 16+. Deze bestaan uit drie soorten: Rock Solid (10-13), Solid Friends (14-16) en Stay Solid (16+). De programma's van YFC zijn vrij gangbaar in de kerken uit ons netwerk.

Het kenmerk van Solid is dat jongeren zich snel thuis kunnen voelen. Het programma is laagdrempelig zodat tieners met plezier komen en makkelijk vrienden meenemen zonder kerkelijke achtergrond. Verder is het:

- Behoeftegericht: het sluit aan bij de belevingswereld van de tiener.
- Relationeel: het richt zich op relaties, tussen leiders en tieners onderling en met God.
- Integraal: gericht op de sociale-, emotionele-, fysiek en geestelijke ontwikkeling.
- Missionair: Tieners zonder kerkelijke achtergrond sluiten zich makkelijk aan.

Het is sterk gericht op de relatie tussen tieners en jeugdleiders en tieners onderling. Verder is het behoeftegericht in de aansluiting op tieners. Aldus de website.

- De ervaring van jeugdwerkers is veelal positief over de sfeer en tekst van de programma's en de creatieve werkvormen en spelletjes doen het meestal erg goed en spreken een brede groep jongeren aan.
- Vanuit YFC is er goede begeleiding door middel van filmpjes en er zijn jaarlijkse trainingsevents.

- Een nadeel wat soms wordt genoemd is dat er ‘minder diepgang’ is bij de studies. Dit is dan vaker de evaluatie van jeugdleiders en minder vaak van de tieners zelf.
- De methodiek spreekt zich minder uitspreekt over de theologische verschillen en de kerkelijke gebruiken (sacramenten). Thema’s als doop, kerkleer en toekomstverwachting worden niet uitvoerig behandeld. Als je hierin specifieke thema’s wilt aansnijden als jeugtleider, zal je daar zelf invulling aan kunnen geven of anderen hierbij kunnen betrekken.

Het team van YFC vraagt vaak om feedback en stelt vaak ook positief bij. Verder is er goede begeleiding als je een abonnement neemt en kan iedereen terecht op het jaarlijkse trainingsevent in september.

Voor meer info, actuele prijzen en een gratis proefpakket:

<https://training.yfc.nl/Clubprogramma's>

3. Doe maar – voor tieners

In veel gemeenten in ons netwerk wordt er al gewerkt met de kindermethode van stichting Doe Maar. Sinds kort is er ook een tienermethode beschikbaar. Omdat daar nog geen ervaringsverhalen van bekend zijn, kunnen we weinig zeggen uit ervaring. De kinderwerkmethodiek staat goed bekend om de benadering vanuit de ervaring van de kinderen.

Voor de tieners geldt dezelfde doelstelling.

<https://tienerwerkmethode1.stichtingdoemaar.nl>

Er wordt nadruk gelegd op handelings- en ervaringsgericht onderwijs en er is ruimte voor het aanvullen van eigen losse thema’s. De thema’s worden voorzien van een Bijbelse achtergrond en zijn aanleiding voor een groepsgesprek met tieners. Je vindt op de website een proefles met een instructiefilmpje.

<http://tienerwerkmethode1.stichtingdoemaar.nl/kennismaken/>

- De gerichtheid op de ervaring wordt als didactisch sterk ervaren.
- Het is een methodiek die wat betreft theologische thema’s en inhoud vrij goed aansluit bij de gemeenten in ons netwerk.
- Er is goede begeleiding en er zijn trainingsmomenten voor de werkers

- De doelstellingen en uitwerkingen lijken sterk de nadruk te leggen op de meer serieuze inhoudelijke kant van de programma's. Bijbelse achtergronden, gespreksvragen etc. Ik kom bij de voorbeelden van het tienerprogramma geen grappige spelletjes of gekke challenges tegen.

Dit is het einde van de taakmodule Jeugd. In een later stadium kan de inhoud nog aangevuld worden met de thema's Veilig jeugdwerk en Betaalde jeugdwerkers. Daar moet de inhoud nog voor gemaakt worden.